

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania I. [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
z udziałem zainteresowanego G. R.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 lipca 2022 r.,
zażalenia odwołującej się spółki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt III AUz [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 16 grudnia 2021 r. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 65 zł i odrzucił skargę kasacyjną I. [...] sp. z o.o. w G. od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z 25 sierpnia 2021 r., który oddalił zażalenie skarżącej na postanowienie Sądu Okręgowego w G. z 19 maja 2021 r., odrzucające jej odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z 19 sierpnia 2019 r., określającej podstawę wymiaru składek pracownika G. R.

W uzasadnieniu odrzucenia skargi kasacyjnej Sąd Apelacyjny wskazał, iż wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 65 zł, a zatem jest niższa niż dziesięć

tysięcy złotych. W konsekwencji skarga podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. (w zw. z art. 398² § 1 k.p.c.). Skarżąca wskazała łączną wartość przedmiotu zaskarżenia w kilkudziesięciu sprawach, podczas gdy prawidłowa wartość sporu i zaskarżenia dotycząca decyzji wydanej w sprawie G. R. wynosi 65 zł. Jest to różnica między danymi zaewidencjonowanymi i wynikającymi z ustaleń organu rentowego za okres objęty sporem, w przypadku G. R. za listopad 2014 r. (wyliczenia w aktach pozwanego i w odpowiedzi na odwołanie).

W zażaleniu zarzucono naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. poprzez odrzucenie skargi kasacyjnej, podczas gdy sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a nadto wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie przekracza 10.000 zł. Skarżąca wniosła o uchylenie postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Jednocześnie o zmianę postanowienia dotyczącego wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 388.798 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne.

Skarżąca błędnie twierdzi, że skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.).

Przedmiot sprawy wyznaczyła decyzja pozwanego dotycząca zwiększenia podstawy wymiaru składek pracownika G. R. w sytuacji określonej w art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Kwestia dopuszczalności skargi kasacyjnej w tych sprawach nie jest zagadnieniem nowym i tytułem wykładni istotnych przepisów wystarczy przytoczyć kilka ostatnich orzeczeń Sadu Najwyższego.

W sprawach dotyczących „przypisania pracodawcy podwyższonej składki” w wyniku zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej decyzja taka jest decyzją wymiarową i w związku z tym skarga kasacyjna w takiej sprawie jest dopuszczalna w razie przekroczenia granicy wartości przedmiotu zaskarżenia określonej w art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Nie istnieje zatem odrębny tytuł ubezpieczenia na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który

mógłby stanowić przedmiot sporu przed sądem ubezpieczeń społecznych - postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2019 r., I UZ 53/18.

W przypadku spełnienia przesłanek z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie występuje samodzielne (odrębne) ubezpieczenie z tytułu zatrudnienia u drugiego podmiotu, lecz jedno ubezpieczenie u pierwotnie zatrudniającego (wnioskodawcy). O dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje zatem wartość przedmiotu zaskarżenia, czyli kwota dodatkowych składek – postanowienie Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2016 r., II UZ 32/16.

O dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie każdego zainteresowanego indywidualnie – postanowienie Sądu Najwyższego z 29 października 2014 r., I UZ 37/14.

Dopuszczalność skargi kasacyjnej nie zależy i nie może zależeć od tego czy sąd ubezpieczeń społecznych połączy sprawy ubezpieczonych do rozstrzygnięcia na podstawie art. 219 k.p.c. Nie jest to kryterium wpływające na dopuszczalność skargi kasacyjnej wedle art. 398² § 1 k.p.c. Wartość przedmiotu zaskarżenia określa się dla konkretnej sprawy indywidualnego ubezpieczonego. To z jego stosunku ubezpieczenia społecznego wynika sprawa, której przedmiot wyznacza decyzja organu rentowego. Sprawa z ubezpieczenia społecznego po wniesieniu odwołania od decyzji staje się sprawą cywilną (art. 1 i 2 k.p.c.) - postanowienie Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2016 r., II UZ 64/16.

Sąd Apelacyjny ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 65 zł i w tym zakresie wskazał na wyliczenie w aktach pozwanego i w odpowiedzi na odwołanie.

Skarżący nie podważa tego wyliczenia w zażaleniu.

Wyliczenie dotyczy zwiększenia podstawy wymiaru składek za okres 1 miesiąca i nie ma podstaw do stwierdzenia aby wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 10.000 zł.

Orzecznictwo – w tym wskazane wyżej - potwierdza, że w sprawie opartej na art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie ma podstaw do sumowania wartości przedmiotów zaskarżenia w sprawach (decyzji) dotyczących innych ubezpieczonych, czyli nie ma podstaw do przyjęcia, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 388.798 zł, tak jak podaje zażalenie.

Skarżąca błędnie przyjmuje, że skoro mogła wnieść jedno odwołanie jednocześnie od 108 podobnych decyzji organu rentowego, to pozwala to na kumulację (sumowanie) wartości przedmiotów sporów w tych sprawach na kwotę 388.798 zł, co czynić ma skargę kasacyjną dopuszczalną w sprawach wszystkich ubezpieczonych. Otóż takie ujęcie odwołania *en bloc* nie oznacza, że dopuszczalne jest zsumowanie wartości przedmiotów sporów innych ubezpieczonych. Nie jest to prawidłowe, gdyż sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych to sprawa indywidualnego ubezpieczonego, nawet gdy przedmiot sprawy jest tożsamy lub podobny do spraw innych ubezpieczonych. Wówczas z reguły uzasadnione jest połączenie spraw do wspólnego rozpoznania. W tym zakresie sytuacja ubezpieczonych nie różni się od sytuacji stron w postępowaniu cywilnym, czyli występuje współuczestnictwo formalne i rozpoznaniu podlegają konkretne sprawy ubezpieczonych, które wymagają indywidualnego rozpoznania (procesowego wydzielenia i odrębnego osądzenia). Sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza więc sytuacja ubezpieczonego określona indywidualną decyzją organu rentowego i w takim zakresie (podmiotowym i przedmiotowym) podlega ocenie w aspekcie dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Inną kwestią jest zarzut, iż nie było podstaw do stosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W sprawie pozwany przyjął w decyzji, że ma zastosowanie regulacja z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czyli że jest jeden pracowniczy tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym. Stwierdzić należy, że akta organu rentowego po wniesieniu odwołania stają się częścią sprawy sądowej. Postępowanie przed organem rentowym jest pierwszym etapem postępowania i "akta sprawy organu" składają się na całą sprawę, czyli nie ma odrębności sprawy przed organem rentowym i sprawy odwoławczej przed sądem. Inaczej ujmując postępowanie przed organem rentowym składa się na materiał sprawy, który sąd ma na uwadze przed wyrokowaniem. Postępowanie przed organem rentowym jest pierwszym etapem sprawy i po odwołaniu do sądu stanowi część tego samego postępowania, zatem akta organu rentowego nie stanowią odrębnego dowodu, lecz dokumentują dotychczasowy stan sprawy. Po wniesieniu odwołania organ rentowy przekazuje akta sprawy sądowi (art. 477⁹ § 2 k.p.c.). Nie dopuszcza się tu zatem

dowodu z akt organu rentowego, gdyż nie są to akta odrębnej sprawy. Nie jest więc konieczne indywidualne ujawnianie poszczególnych dokumentów z tych akt (por. choćby wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2020 r., I UK 137/19).

Powyższe prowadzi to do oceny zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w sprawie. Uprawnione jest stwierdzenie, iż skarżąca nie podważyła zastosowania tej regulacji w odniesieniu do G. R.. Chodzi o to, że decyzja ZUS z 19 sierpnia 2019 r. została w tym zakresie oparta na określonych ustaleniach i ocenie prawnej, czyli ma swą podstawę faktyczną i materialnoprawną. Natomiast odwołanie odnosi się jednocześnie do 108 decyzji i jest ogólne. Brak jest w odwołaniu indywidualnej analizy sytuacji G. R.. Tym samym treść odwołania nie podważa rozstrzygnięcia dotyczącego stosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w odniesieniu do G. R. w decyzji z 19 sierpnia 2019 r. Brak jest stanowiska skarżącej w odwołaniu w tym zakresie, zwłaszcza wobec konkretnego stanowiska organu rentowego dotyczącego sytuacji G. R., ujętego w decyzji dotyczącej tego ubezpieczonego i dalej w odpowiedzi na odwołanie skarżącej.

Taki sam mankament wykazuje obecne zażalenie, gdyż skarżąca powraca do zarzutu, że organ rentowy nie wyjaśnił istoty sprawy, czyli co było przedmiotem rozliczeń, w sytuacji gdy jak wskazano wyżej, decyzja organu rentowego była konkretna w odniesieniu do sytuacji G. R. (podobnie odpowiedź na odwołanie), natomiast odwołanie było ogólne i nie analizowało indywidualnie sytuacji ubezpieczonego.

W sprawie organ rentowy rozstrzygnął o zasadności stosowania art. 8 ust. 2a ustawy, co indywidualnie nie zostało podważone w odwołaniu a co ostatecznie Sąd Apelacyjny przyjął za przesłankę rozstrzygania o dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Ważniejsze jest jednak stwierdzenie, że badanie kwestii faktycznych w aspekcie stosowania art. 8 ust. 2a ustawy i oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej w tej sprawie nie jest uprawnione z tej przyczyny, że Sąd Najwyższy związany jest postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z 25 sierpnia 2021 r., które jest prawomocne i nie podlega kontroli w tej sprawie, czyli postanowieniem oddalającym zażalenie na postanowienie o odrzuceniu odwołania.

Zażalenie nie jest zatem zasadne co do wartości przedmiotu zaskarżenia i dopuszczalności skargi nawet bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

Z tych motywów należało oddalić zażalenie na odrzucenie skargi kasacyjnej – art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

[as]